

kan finde nogen Grænse. De aandelige Sider have, naar det kommer til Stykket, ikke saa lidt at sige. Jeg finder det i det hele taget meningsløst, at vi oprette Statsanstalter paa mange Omraader, hvor en Eksamen vil kunne give os tilstrækkeligt Bevis paa Dygtigheden hos vedkommende, og hvor det ikke kommer Samfundet ved, hvorledes vedkommende Mennesker have faaet deres Kundskaber, naar de blot have dem; men paa det eneste Omraade, hvor der næsten ikke er Spørgsmaal om positive Kundskaber i og for sig, hvor de positive Kundskaber kun have indirekte Betydning som Knoffelbygning for det indre Liv, paa Person og Karakter, hvor det helt igennem kommer an paa Karakteren, Personligheden, Begejstringen for Kaldet og Kærlighed til den praktiske Gerning, hvor det kommer an paa praktisk Greb og Færdighed, der er det, at Kursusvæsenet florerer over alle Grænser, og der gøre vi den ene Foranstaltning efter den anden for at ødelægge Seminarierne; men derved opstaar saa anaristiske Tilstande paa Seminarierne, som det er, at midt i Semestret kan en Elev løbe bort fra et Seminarium og optages paa et andet, og hvis ingen vil indstille ham, indstiller han sig selv; og uden at have nogen som helst Garanti med Hensyn til ham skal Eksamenkommissionen spille Tid og Kræfter paa at eksaminere et Menneske, der gaar op til Eksamen, ligesom et andet Menneske spiller i Lotteriet. Det har da ogsaa vist sig, at vor dygtige og nidkerre Eksamenkommission fandt, at det ikke kunde gaa med denne Medgang i almindelig Dannelse og praktisk Dygtighed, kort sagt, det, det kom an paa, for en Seminarist. Da man saa endelig langt om længe sagde: Vi ville prøve paa at nærme os Idealet, saa stete der et Mandefald, som vakte Skraal og Hyl alle Begne. Jeg talter Eksamenkommissionen, fordi den har gjort det, men beklager kun, at det kan aabenbare saa megen Skrøbelighed, at naar der sker et praktisk Forsøg paa at faa gode Seminarister, saa aabenbares det, i hvilken Grad de, der have indstillet sig, ikke due dertil. Det er fra alle Sider indrømmet, ogsaa private Kursusbestyrere — der er jo jævntighedsfulde og alvorlige Mænd mellem dem — klage og sige: Saaledes kan det ikke vedblive at gaa. Det er altsaa kun at ønske, at man ogsaa i den Henseende vil tage Skeen i en anden Haand og lade Staten gribe mere ind og i hvert Fald kontrollere og støtte de private Anstalter mere; men saa meget er i alt Fald sikkert, det synes jeg er uomtvisteligt, at over for de ubehjælpomme og uheimlede gælder det særligt, at enten maa

Staten forbyde, at de tage Eksamen, særlig, at de gøre det nu, og sige: Vi ville ikke have den Slags Kræfter i den Tjeneste, de ødelægge Gerningen og svække Standen i en Grad, vi ikke taale; eller ogsaa maa den sige, de maa have en Uddannelse, som Staten og de selv ere tjente med, men saa maa man ikke give dem hen til private Anstalter, thi saa ubehjælpomme, som de ere, vide de ikke, hvor de skulle hen, og derved kunne de let falde i Hænderne paa Jolk, som kun ønske at tjene Penge paa dem; man maa derfor ikke uden videre laste dem hen til den første, den bedste, som faar fat paa dem, men sørge for, at de faa Oplærelse af Mænd, som ere valgte med det Maal for Øje, og som forstaa det, og man maa følge deres aandelige Udvikling med Sympati, Kærlighed og Langmodighed, og man maa sørge for, at de i deres Væretid ikke ere overladte til Fristelser, Farer og Pinagtighed, som der er i en stor By, hvor de staa uden Benner, eller i alt Fald kun de tilfældige, der maasse ere værre end ingen. Man maa sørge for, at de komme i hyggelige Hjem, hvor de ere under god aandelig Paavirkning, først og fremmest af Lærerne, men ogsaa ved, at der dannes et kammeratligt Liv paa det Sted. Der maa oprettes et Statsseminarium for Kvinder i det mindste et, som optager det Element, her er Tale om, og jeg skal kun flygtig berøre, at uden at have en Statsanstalt gaa vi fuldstændig i Blinde med Hensyn til det store, vigtige Spørgsmaal, hvor langt man kan føre en Lærerinde, hvilket Maal vi skulle sætte for hende i de 3 Aar, der kun er Tale om at anvende paa Undervisningen; hvor langt kan hun komme? Hvilke ere Midlerne, og hvilken er Rejen? Vi have ikke noget tilførladeligt praktisk Vidnesbyrd at holde os til. Saa længe vi ikke have en kontrolleret Anstalt, saa længe vi mangle en Normalanstalt, ville de bedste private Seminarier famle om i Blinde, og den øverste Styrelse vil famle i Blinde, bestemme et Aar et, et andet Aar noget andet uden at have noget fast Grundlag at holde sig til. Derfor synes jeg end mere, at der er Grund til at prøve paa at faa et Statsseminarium, om vi ikke kunne faa flere.

Hvad Sagens Enkeltheder angaar, skal jeg kun bemærke et Par Ord. Jeg er ikke enig med min ærede Sidemand (Ethy) i, at der skulde være noget godt ved, at dette Forslag saa at sige absorberer det, der kom frem sidste Aar. Jeg tror ikke, at det er heldigt, at der kommer en saadan Sammenmeldning i Stand — for at bruge et yndet Ord. Det staar heller ikke i selve Lovforslaget; men det staar i Motiverne, at der